

Kwaliteitsvol onderwijs op het platteland en in de stad

Case-studies uit Vlaanderen en Zimbabwe

INHOUD

1. Het lerarenberoep doorgelicht
2. Gelijke onderwijskansen garanderen
3. Concepten ruraal en urbaan
4. Grootstedelijke en landelijke onderwijscontext in kaart
5. Troeven en uitdagingen
6. Wie is leraar in de stad en op het platteland?
7. De ideale leraar voor de stad en het platteland
8. Voorbereiding en ondersteuning voor leraren
9. Tips voor de opleiding van leraren

Het lerarenberoep doorgelicht

Wie wordt leraar? Zimbabwe

Focus op ECD

ECD sinds 2008 3de kleuter, sinds 2010 2de kleuter =>

- <50% van leerlingen naar kleuteronderwijs
- 27.2% van leraren hebben lerarendiploma (86% in BO)

Wie wordt leraar? Zimbabwe

Onderzoek

- Diepte-interview 2 lerarenopleiders, 4 student-leraren, 6 leraren

Waarom heb je voor ECD gekozen?

- Grote meerderheid: Liefde voor het vak/kinderen en een verschil kunnen maken
- Selectie – niet 1ste keuze
- Ouders
- Sekse: vooral (oudere) vrouwen
- Werkzekerheid

Status van het beroep? Zimbabwe

- Belang van onderwijs:
 - Algemeen
 - Hoge waardering voor onderwijs, levenslang leren
 - Meestal zeer gemotiveerd om te leren, gedisciplineerd
 - Interviews:
 - Job <-> economie
 - Vaardigheden voor dagelijks leven - landbouw, beslissingen nemen, hulp vragen
 - Waarden voor dagelijks leven
 - Onderwijzen van ouders
 - Voordelen van onderwijs zijn verschillend naargelang de regio/ kwaliteit van onderwijs
 - Overal meestal minder waardering voor kleuteronderwijs dan andere niveaus

Status van het beroep

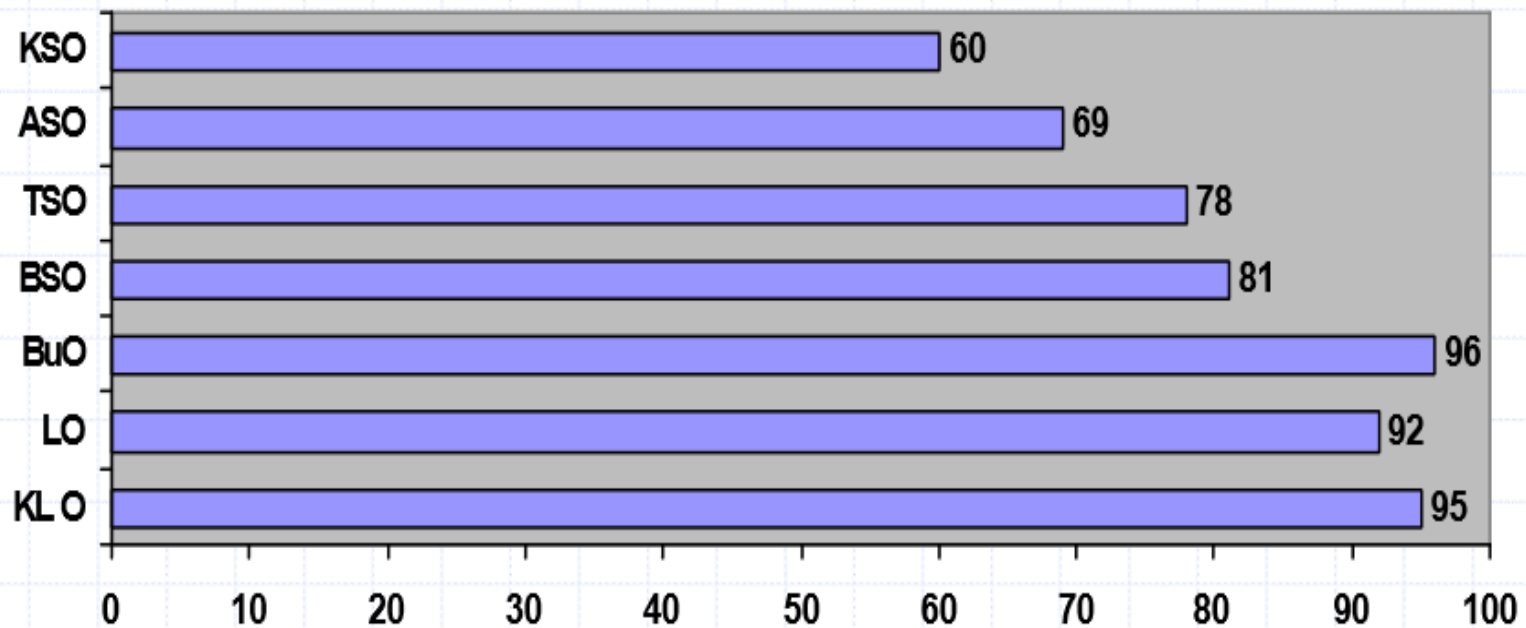
- Tegenstelling tussen individueel respect en perceptie over algemene waardering
- Tevredenheid neemt af naargelang van onderwijsniveau
- Weinig interesse van brede bevolking voor onderwijs
- Relatieve onbekendheid m.b.t. wat leraren doen
- Weinig realistisch beeld in de media
- Te geringe aandacht voor leerlingenbegeleiding
- Arbeidsvoorwaarden

Belangrijkste tendens: **statusinconsistentie**

- status van het loon: laag
- status van kennis & aanzien: relatief laag, maar geen extreme scores
- verantwoordelijkheid: sterk uiteenlopende resultaten
- maatschappelijk nut: Ik scoort goed

Waardering lerarenberoep

- Percentage respondentent dat aangeeft waardering te hebben voor de meeste tot alle leraren, onderscheiden naar onderwijsniveau en onderwijsvorm

Aantrekkelijkheid lerarenberoep

Aangename kanten compenseren onaangename

Positief	Negatief
Vakantieregeling	Salaris
Combineerbaarheid met familiaal leven	Promotiemogelijkheden
Pensioenregeling	Mogelijkheid om de eigen arbeidstijd in te delen

J.C. Verhoeven (KuLeuven), A. Aelterman (UGent), I. Buvens (KuLeuven), I. Rots (UGent)
(2001-2002) bevestigd door masterproef uit 2013-2014

Aantrekkelijkheid lerarenberoep

Bevraging student-leraren en leraren in dienst

Aantrekkingsfactoren:

intrinsiek: omgaan met kinderen, graag willen lesgeven

extrinsiek: vakantieregeling en werkzekerheid

Hinderpalen:

werkonzekerheid bij aanvang van het beroep

hoge werkdruk

tucht- en ordeproblemen

Uit: Struyf, E., Goosen, K. (2012). *Allochtone leerkrachten, waarom niet?* Tijdschrift voor hoger onderwijs, 30 (1) p. 60-74

Welbevinden van de leraar

Subschalen	Gemidd. BaO (op 7)	Gemidd. SO (op 7)
■ alg. welbevinden	5,6	5,4
■ onderst. dr. directie	5,1	5,0
■ onderst. prof. ontwikk.	4,9	4,8
■ collegialiteit	5,3	5,4
■ tevr. infrastructuur	4,9	4,5
■ tevr. klasgroepgrootte	4,3	4,3
■ doelmatigheidsbeleving	5,8	5,4
■ tevr. relatie ouders	5,0	4,4
■ tevr. onderwijsbeleid	2,5	2,4
■ minder werkdruk	3,8	3,9
■ att. ond. vernieuwing	5,0	4,8

Gelijke onderwijskansen garanderen

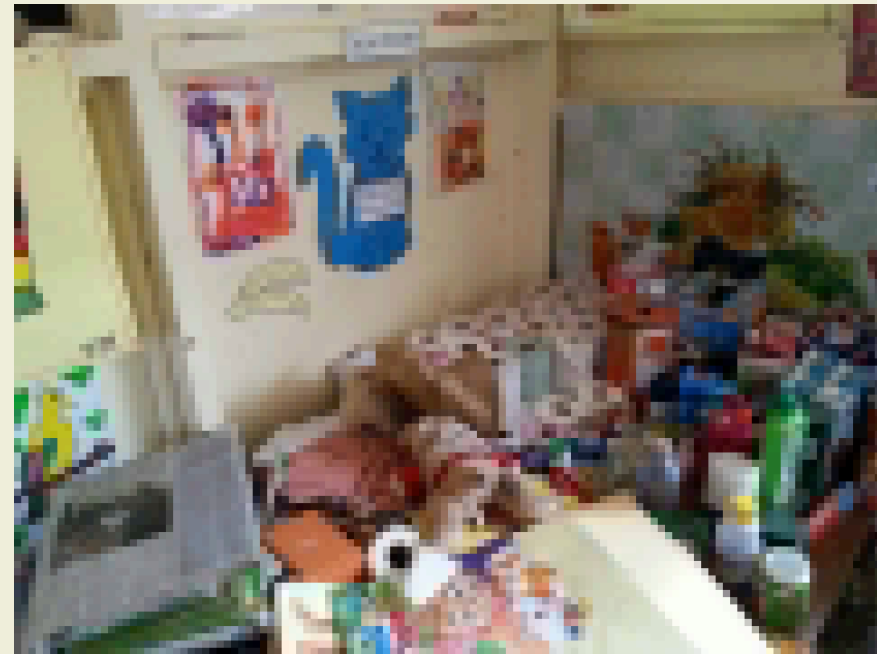
Gelijke onderwijskansen

- *Er is in Zimbabwe geen sprake van gelijke onderwijskansen (unaniem)*
- *De economische situatie is te slecht om GOK te hebben. Vaak zijn er geen gekwalificeerde leraren. Leraren zijn niet gemotiveerd door te laag loon. Er zijn geen of te weinig middelen. Er is te weinig lestijd.*
- *Het verschil tussen scholen is enorm. Sommige scholen hebben voldoende middelen, gekwalificeerd personeel ... Je kan zien als een kind hier les gekregen heeft. Het straalt meer.*
- *Inschrijvingsgeld: van 16 tot 1600 dollar per trimester*
- *De locatie van de school bepaalt de socio-economische achtergrond van de leerlingen.*

Gelijke onderwijskansen

- *Leraren willen geen les geven in de rurale scholen, dus de kwaliteit van leraren is daar lager. De onervaren leraren geven les in de rurale scholen.*
- *Vooraf in de rurale gebieden studeren alleen jongens vaak verder in het secundair onderwijs. De meisjes trouwen.*
- *De technologische vooruitgang heeft ongelijk onderwijs tot gevolg. In de urbane scholen wordt gewerkt met ICT, maar niet in de rurale scholen.*

Gelijke onderwijskansen

■ "Girls and women are an integral part of the intellectual resource base required for the development and prosperity of Zimbabwe."

■ "Excellence Knows No Gender"

KEEP ALL GIRLS IN SCHOOL

■ "Educating girls is not an option, but a necessity... It has immediate benefits for nutrition, health, savings and reinvestment at the family, community and ultimately country level. It is a long-term investment that yields an exceptionally high return."
- Kofi Annan, UN Secretary General

**Forum for African Women Educationalists
Zimbabwe Chapter (FAWEZI)**
Supporting Girls and Women to Acquire Education for Development

The poster features a background image of a young girl in profile, wearing a school uniform and holding a book. The book cover has the text 'FEMALE Young Writers Club'. The poster is pinned to a wall and has a blue border.

Gelijke onderwijskansen

- *Kinderen krijgen de basis niet mee in het onderwijs. Ze worden alleen getraind voor het hoofd en niet voor de handen. Er zijn te weinig technische en beroepsscholen.*
- *Er zijn te veel kinderen in de klas (tot meer dan 60).*
- *Er zijn onvoldoende voorzieningen voor kinderen met een beperking.*

Concepten ruraal en urbaan

Aandacht voor contextspecifieke aspecten in opleiding groeit:

- Praktijkschok startende leraren
- Lacunes in onderwijs in specifieke contexten
- Focus binnen diverse organisaties
- Vakken m.b.t. contextspecifieke thema's in lerarenopleiding

Inzicht in specifieke onderwijscontexten **noodzakelijk**

Concepten ruraal en urbaan

Kwantitatieve definitie:

Bevolkingsdichtheid > 150 inw./km²

Kwalitatieve definitie:

Goede voorzieningen en aantrekkingskracht

Definitie vanuit perceptie:

Focus op inwoners en mentaliteit

Ook duale visie over grootstad zelf (bruisend >< vies)

Concepten ruraal en urbaan in Zimbabwe

Algemeen:

- 13.32% in urbaan onderwijs (kleuter tot 2de leerjaar)
- 86.68% in ruraal onderwijs (kleuter tot 2de leerjaar)

Urbaan-ruraal

- Urbaan hoge bevolkingsdichtheid
- Urbaan lage bevolkingsdichtheid
- Semi-urbaan
- Ruraal

- Verschillende autoriteiten/inrichtende machten => totaal verschillende realiteiten
 - Overheid (5% basisonderwijs)
 - Private organisaties of instituties:
 - Kerken/missie (7%)
 - Stadsbesturen
 - Gemeentebesturen (80%)
 - Rural districtsbesturen
 - Boerderijen
 - Mijn
 - Private maatschappij
 - Leraar wordt toegewezen

Grootstedelijke en landelijke onderwijscontext in kaart

Grootstedelijke onderwijscontext in kaart

Parameters	Grootstedelijke context in Vlaanderen
Politiek-institutioneel	<p>Complexe en ongelijke onderwijsorganisatie (Gemeenschapsbevoegdheid)</p>
Pedagogisch-onderwijskundig	<p>Eentalig beleid in meertalige realiteit Taalwetgeving beperkt initiatieven m.b.t. twee- of meertalig onderwijs Sterke focus op maatschappelijk/professioneel belang NL Hiërarchie statutalen - thuishalen Hoge uitstroomcijfers leraren</p>
Demografisch-geografisch	<p>Hoog percentage zittenblijvers en vroegtijdige schoolverlaters</p> <p>Kloof kort- en langgeschoolden (beperkte mobilisatie)</p> <p>Grote verschillen in fysieke ruimte (bijv. voorzieningen in wijken, huisvesting, schoolinfrastructuur, openbaar vervoer)</p> <p>Plaatstekort door demografische groei</p>
Socio-cultureel en socio-economisch	<p>Multilinguale en multiculturele realiteit Groot aantal leerlingen met GOK-indicatoren Sociale segregatie wordt bestendigd door onderwijs</p>

Rurale onderwijscontext in kaart

Parameters	Rurale context in Zimbabwe
<p>Politiek-institutioneel</p>	<p>Provinciaal georganiseerd</p> <p>Leraren worden toegewezen aan school. Scholen in steden zijn meer gegeerd dan scholen in platteland. Lesgeven in stad is soort 'promotie'.</p>
<p>Pedagogisch-onderwijskundig</p>	<p>Beleid: onderwijs in moedertaal met geleidelijk aan meer Engels. Praktijk ok op platteland. Vooral in steden vaak eentalig Engels onderwijs in meertalige realiteit (16 officiële talen).</p> <p>Lerarentekort, slechts 21,97% op platteland heeft lerarendiploma. Maar Versus 56,87% van leraren heeft een lerarendiploma in stad.</p> <p>Leerling-leraar ratio is 38 (versus 33 in stad) - vaak 2 leraren per klas => grotere klassen (doel = 20 leerlingen per klas voor ECD). Grote klassen in gebieden met hoge bevolkingsdichtheid.</p> <p>In rurale gebieden soms helemaal geen klas. In stad: capaciteitsproblemen: hot sitting, ochtend- en namiddagklassen</p> <p>Meer computers en toegang tot internet in stad dan op platteland.</p>

Rurale onderwijscontext in kaart

Parameters	Rurale context in Zimbabwe
Demografisch-geografisch	Slechtere infrastructuur en minder materiaal. Minder elektriciteit, slechtere toegang tot water, minder tafels en stoelen in de klas.

Rurale onderwijscontext in kaart

Parameters	Rurale context in Zimbabwe
Socio-cultureel en socio-economisch	<p>Meer 1 taal en cultuur op platteland. Multilinguale en multiculturele realiteit in stad.</p> <p>Minder jobmogelijkheden, dus vaak lager inkomen dan in stad (lege maag). Maar in stad: minder focus op job als leraar Maar in stad: economie is slechter => armoede stijgt => grote kloof tussen thuis- en schoolcultuur en tussen leerlingen onderling (vb. geen tv, computer ...).</p> <p>Meer Orphans and Vulnerable Children dan in stad.</p> <p>Meestal lager inschrijvingsgeld, in stad tot exuberant hoge bedragen.</p> <p>Betrokkenheid ouders: verschillende opinies</p> <ul style="list-style-type: none">• hoger in rurale scholen (2 respondenten): geen financiële maar wel emotionele aanwezigheid; speeltuigen maken etc <-> bepaalde stammen, minder kansen• hoger in urbane scholen (meerdere): hogere appreciatie, ook financieel <-> veeleisend

Rurale onderwijscontext in kaart

Als je mag kiezen, waar zou je dan willen werken?

- Merendeel: urban low-density - beste werkomstandigheden en kansen
- Sommigen in andere scholen omwille van intrinsieke motivatie

Troeven en uitdagingen

Positieve ervaringen? => meestal lange stilte ...

Urban laag bevolkingsdichtheid:

- Hoge kwaliteit. Goede studievoortgang. Veel ondersteuning tijdens stage. Een uitdaging.
- Goede technologie. Kinderen krijgen alle kansen.
- Technologie. Goede leeromgeving. Niet te grote klas.
- Groei van de kinderen. Positiviteit geven en krijgen.
- Respect krijgen van de kinderen.

Urban hoge bevolkingsdichtheid:

- Lage leraar-leerling ratio , veel materiaal en een speelplaats (uitzondering - internaat).
- Warmte van kinderen. Dingen leren van kinderen. Hoe omgaan met verschillende culturen.

Troeven Zimbabwe

Semi-urbaan:

- Woonst voorzien door de overheid. Nieuwe vaardigheden verwerven.
- Kinderen dingen bijbrengen. Het feit dat kinderen ondanks alles - zonder schoenen, zonder eten - toch naar school komen.
- Kinderen kunnen Engels op einde van schooljaar. Meer kinderen door rond te gaan in de omgeving.
- Niets ...

Ruraal

- Geduld en tolerantie leren.
- Niets ...

Troeven Vlaanderen

- Bereikbaarheid – alles is vlakbij
- Dankbaarheid van de (allochtone) kinderen
- Appreciatie van ouders, directie en collega's
- Uitdagende karakter
- Stadsmentaliteit: openheid van de mensen
- Veel culturele uitstappen kunnen doen – bibliotheek, musea, parken, geschiedenis van Antwerpen,...
- Diversiteit aan culturen
- Het gevoel hebben een meerwaarde te zijn voor de kinderen
- Voldoening om iets met de kinderen te bereiken

Troeven Vlaanderen

Er zijn andere uitdagingen dan elders en je wordt daardoor continu gestimuleerd om creatief te zijn. Leerlingen hebben je meer nodig en je hebt het gevoel echt het verschil te maken. De band met je leerlingen is anders dan in Vlaanderen. Je leert ook heel veel van je leerlingen. Zo leren ze je anders kijken naar Brussel.

De vele mogelijkheden (bijv. op cultureel vlak) maken het onderwijs in Brussel leuk.

Ik houd gewoon heel erg van de grootstad.

Troeven Vlaanderen

Ik geef graag les in de stad voor het kosmopolitische karakter ervan. Je moet gewoon even met je klas de tram opstappen en je bent zo in een andere wereld. We leven ook in een grote creatieve stad waar je kinderen zonder veel moeite in contact kan brengen met mode, fotografie, toneel, Maar ook het wereldse van de kinderen. Onze kinderen zijn vaak cosmogolen. Sommigen zijn hier geboren, maar anderen hebben er al een heel traject opzitten. Ze verrijken elkaar en zorgen, soms in tegenstelling tot volwassenen, dat culturen kunnen samensmelten.

(Les, ervaren leraar lager onderwijs)

Troeven Vlaanderen

De diversiteit en de uitdagingen die onze kinderen bieden, is heel fijn. Zij zorgen ervoor dat je later zeker kan terugblikken op een heel afwisselende loopbaan. Lesgeven in de stad biedt zoveel interactie. Je leert naar kinderen en dingen kijken vanuit een andere bril. Je leert heel veel dingen relativeren maar ook wel aanpakken. Zij houden ons jong, flexibel en zorgen ervoor dat we steeds mee willen vernieuwen!

(Christel, ervaren leraar/zorgcoördinator lager onderwijs)

Tijdens mijn stage kon ik ervaren hoe leuk het kan zijn om voor de klas te staan in een stad. Je publiek is heel wat meer divers dan op het platteland en bovendien zijn alle culturele en andere buitenschoolse activiteiten slechts een fiets- of tramrit van je verwijderd! Zo bracht ik met een zesdejaar Haarzorg een bezoek aan het MAS en ging ik in het kader van een stage Cultuurwetenschappen met mijn klas een kijkje nemen bij de tijdelijke opstelling Pietas van Jan Fabre in Park Spoor Noord.

(Elisabeth, aspirant-leraar)

Uitdagingen Vlaanderen

Wat hindert u het meeste in uw job als leerkracht in Antwerpen? (84 antwoorden)

De klas is complexer

Toegenomen planlast

Benoemingsproblematiek

Gebrekkige organisatie

Gebrekkige managementcapaciteiten

Onvoldoende steun van ouders

Onvoldoende voorbereid op grootstedelijke context in de lerarenopleiding

Uit: “Die job zit altijd in je” Een kwalitatief onderzoek naar personeelsbeleid in Antwerpse basisscholen, Tempera, 2012

Uit: Leraren uitstroom rapport, 2014, stad Antwerpen, IPSOS (Mattheesen, W; Vissers, P.)

De klas is complexer

“zoveel verschillende kinderen in mijn klas”

Een multiculturele klassamenstelling schrikt leerkrachten niet af. De brede diversiteit in de klas doet dat wel: dyslexie, hoogbegaafde kinderen, GON-leerlingen, nieuwkomers,...

“In onze klassen zitten meer kinderen die extra aandacht nodig hebben”

Uit: “Die job zit altijd in je” Een kwalitatief onderzoek naar personeelsbeleid in Antwerpse basisscholen, Tempera, 2012

Uitdagingen Vlaanderen

“Het is een hele uitdaging voor leraren om te differentiëren. Differentiëren leer je vooral al doende, door te reflecteren op je handelen, te observeren bij en te overleggen met collega’s. Leraren zijn vaak te weinig op goed differentiëren.”

Uit: focusgroepgesprekken Brusselse leraren 9 december 2014

Onvoldoende steun van ouders

“Ouders werken niet mee”

Leerkrachten vinden dat ouderbetrokkenheid bij allochtone families mank loopt.

“Alles moet van de leerkracht komen. Allochtone ouders komen niet naar afspraken.”

“De ouders creëren de problemen. De school moet een kind Nederlands leren, maar ouders spreken zelf de taal niet.”

Uitdagingen Vlaanderen

“Leraren zouden zich meer bewust moeten zijn van het belang van taal (en talen!) en ook beter weten hoe ze daarop kunnen inspelen en gebruik van kunnen maken. Daarnaast is ook een goede talenkennis essentieel voor leraren. Het is soms essentieel om in een andere taal te communiceren met ouders om hen het gevoel te kunnen geven dat ze welkom zijn.”

Uit: focusgroepgesprekken Brusselse leraren 9 december 2014

Onvoldoende voorbereid op grootstedelijke context in de lerarenopleiding

“Lerarenopleiding mist voeling met de grootstedelijke context.”

Steeds meer stagiaires met vooropleiding technisch en beroepsonderwijs -> op zich geen probleem. MAAR de stagiaires worden niet voorbereid op de grootstedelijke onderwijscontext.

Uit: “Die job zit altijd in je” Een kwalitatief onderzoek naar personeelsbeleid in Antwerpse basisscholen, Tempera, 2012

Uitdagingen Vlaanderen

“Lesgeven is meer dan het ‘technische’ aspect (“hoe geef ik les?”). Het leren kennen van de stad is belangrijk en heeft ook te maken met een basisinstelling: openheid, kritische blik t.a.v. media en eigen culturele perspectief, ... zijn essentieel om een inzicht te krijgen in de stad.”

Uit: focusgroepgesprekken Brusselse leraren 9 december 2014

“Niet
gewapend
tegen
diversiteit”

Leraren Antwerps basisonderwijs stromen uit als gevolg van multiculturaliteit, files en parkeerellende

Onderzoek naar redenen uitstroom in Antwerps basisonderwijs

Diversiteit in klasjes doet leraars afhaken

De confrontatie met multiculturele klassen doet leerkrachten in het Antwerpse basisonderwijs vroegtijdig kiezen

• Zowel in het basisonderwijs (15%) als in het secundair onderwijs (30%) stoppen leerkrachten voor ze vijf jaar in dienst zijn. Steven De Clercq, zelf leraar, onderzocht voor zijn masterproef aan de afdeling Opleidings- en

ken”, zegt Steven De Clercq. Hij pleit voor het opnemen van diversiteit in alle vakken van de lerarenopleiding en voor meer vooral stedelijke stages. Het afgeschafte mentorschap, waarbij ervaren leraars hun jongere collega's bij-

Uitdagingen Zimbabwe

Uitdagingen? => meestal een heel lange lijst...

Urbaan lage bevolkingsdichtheid:

- Overbescherming van ouders. (2 respondenten)
- Veel gescheiden gezinnen met emotionele gevolgen voor kinderen (3 respondenten).
- Ouders zijn afwezig (3 respondenten). Ouders hebben geen tijd om kinderen te helpen bij huiswerk. Het zijn de maids en de drivers die zorgen voor de kinderen. Ouders zijn vaak naar het buitenland en te veel bezig met hun geld.
- Moeilijke communicatie met ouders. Wel beter in kleuteronderwijs.
- Tekort aan discipline (2 respondenten). Kinderen weten dat ze er sowieso zullen geraken in het leven.

Uitdagingen Zimbabwe

Urbaan lage bevolkingsdichtheid (vervolg):

- Multiculturele school, maar voornamelijk beheerd door moslims die soms denken dat we hen willen bekeren tot christendom.
- Case: leraar met zwarte huidskleur
- De school kan niet voor alles betalen, ik moet keuzes maken als leraar.

Urbaan hoge bevolkingsdichtheid:

- Weinig lestijd - hot sitting
- Grote klassen

Uitdagingen Zimbabwe

Semi-urbaan:

- Tekort aan leermateriaal (3 respondenten). Geen ingerichte speelplaats . Geen stoelen of banken.
- Ouders kunnen niet betalen, bijvoorbeeld kopies van leerboek. Ouders kunnen ook inschrijvingsgeld niet betalen (2 respondenten). Soms betaal ik zelf als leraar bepaald materiaal (2 respondenten).
- Ouders helpen kinderen niet bij huiswerk omdat ze zelf niet onderwezen zijn. (2 respondenten) Ouders zien het als de taak van de leraar om de kinderen te onderwijzen, niet als hun taak.
- Verschil tussen thuis- en schoolcultuur: andere taal, tekort aan discipline.
- Grote klas met leerlingen zonder enige onderwijservaring.
- Afwezigheid op school omdat kinderen moet zorg dragen voor familie.
- Sommige kinderen moeten tot 15 km wandelen, soms zonder schoenen.

Ruraal

- Geen respect van collega's voor een (mannelijke) jonge kleuterleraar.
- Kleuteronderwijs wordt minder gewaardeerd door schoolbestuur.
- Sommige ouders geen respect voor vrouwelijke leraar.
- Weinig tot geen leermateriaal en geen speelplaats (3 respondenten).

Reflectie: troeven en uitdagingen

- Bedenk zelf een voorbeeld bij de verschillende troeven en uitdagingen.
- Welke verschillen en gelijkenissen zijn er tussen de troeven en uitdagingen van Zimbabwe en Vlaanderen?

Wie is leraar in de stad en op het
platteland?

Wie is leraar in de stad?

Profiel van leraar basisonderwijs Antwerpen

- Vooral vrouwen (86% vrouwen, 14% mannen)
trend: nog meer vrouwen
- Tussen de 25 - 54 jaar (40% tussen 25 en 34 jaar, 40% boven de 34 jaar)
trend: nog jonger
- Woonplaats in stad Antwerpen 42% (39% in arrondissement en 19% buiten arrondissement)
- 1 op 5 vaste leerkrachten met woonplaats in Antwerpen werkt buiten de stad (1 op 4 bij interim)
trend: meer naar scholen buiten de stad

Meer leraren nodig in het basisonderwijs Antwerpen?

3490 EXTRA leraren tegen 2020 (technische en praktijkvakken in de harde sector, wetenschappen en godsdienst)

Uit: Sectorfoto basisonderwijs Antwerpen:

http://www.onderwijstalent.be/sites/default/files/news_attachment/sectorfoto_basisonderwijs.pdf

Wie is leraar in de stad?

Band met de stad leraren basisonderwijs Antwerpen

- Grootste deel van de leraren die in Antwerpen aan de slag zijn, heeft in Antwerpen gestudeerd.
- Een groot deel van de afgestudeerde leraren uit de Antwerpse opleidingen is afkomstig van Antwerpen zelf of de omliggende gemeenten.
- 11% tot 14% van de leraren die hun diploma halen (in heel Vlaanderen) gaan effectief lesgeven in Antwerpen.

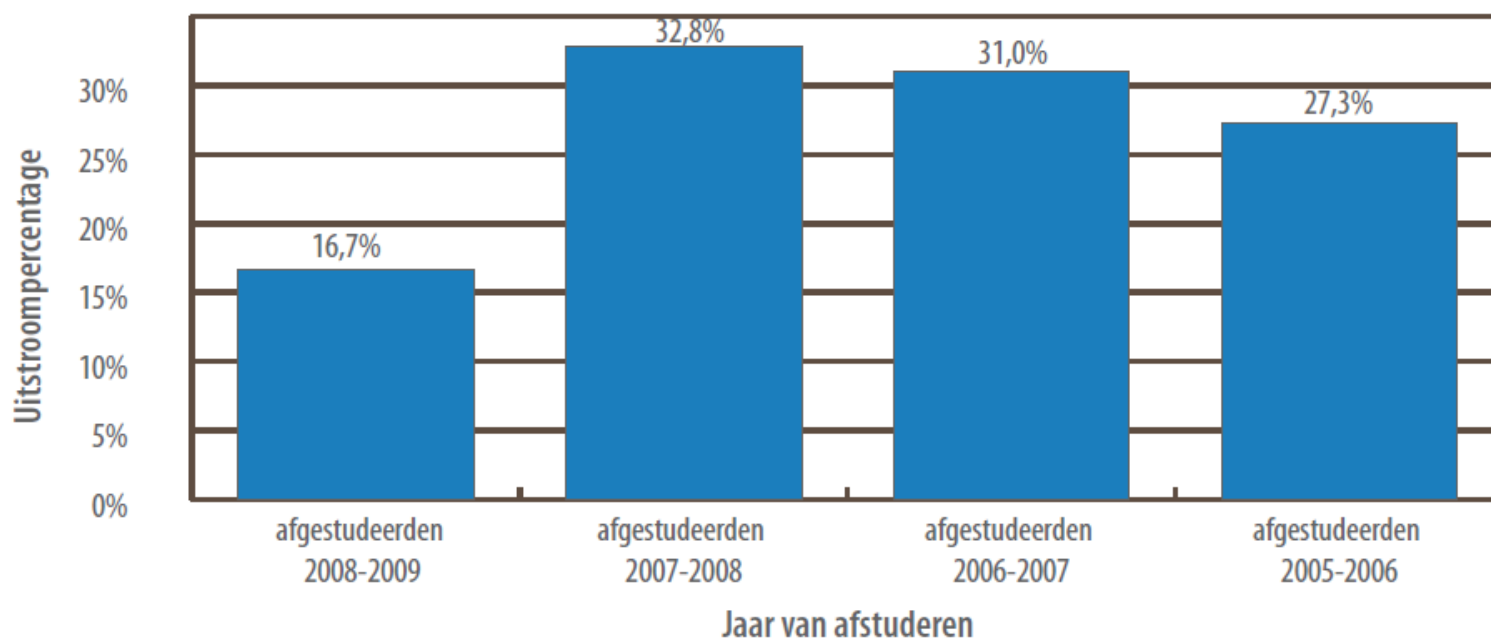
Uit: Sectorfoto basisonderwijs Antwerpen:

http://www.onderwijstalent.be/sites/default/files/news_attachment/sectorfoto_basisonderwijs.pdf

Wie is leraar in de stad?

Grafiek 3.29

Uitstroompercentage van leerkrachten die in het Antwerpse basisonderwijs een aanstelling hebben in de loop van 2006-2011 volgens jaar van afstuderen

Bron: Vlaams Ministerie voor Onderwijs en Vorming, Agentschap voor Onderwijsdiensten – AGODI

Wie is leraar in de stad?

Profiel van leraar secundair onderwijs Antwerpen

- Vooral vrouwen (63% vrouwen, 37% mannen)
trend: lichte daling van mannen
- Tussen de 25 - 54 jaar (29% tussen 25 en 34 jaar, 53% boven de 34 jaar)
trend: sterke daling in categorie 45 -54 jaar, lichte stijging in jongere categorieën
- Woonplaats in stad Antwerpen 38% (38% in arrondissement en 23 buiten arrondissement)
- 36% van de vaste leerkrachten (39% bij de vervangers) met woonplaats in Antwerpen werkt buiten de stad
trend: meer naar scholen buiten de stad

Meer leraren nodig in het secundair onderwijs in Antwerpen?

2695 EXTRA leraren tegen 2020

Uit: Sectorfoto secundair onderwijs Antwerpen:

http://www.onderwijstalent.be/sites/default/files/news_attachment/sectorfoto-secundaironderwijs.pdf

Wie is leraar in de stad?

Band met de stad leraren secundair onderwijs Antwerpen

- Zoomen we enkel in op de studenten van de Antwerpse onderwijsinstellingen, dan blijkt 29% van hen door te stromen naar het Antwerpse secundair onderwijs.
- Veel studenten uit de lerarenopleidingen in Antwerpen wonen in de stad Antwerpen of in de omgeving ervan: slechts een kwart van de studenten is afkomstig van buiten het arrondissement Antwerpen (lokaal rekruteren: CVO's > geïntegreerde opleidingen > SLO hogeschool, universiteit)
- De uitstroom van jonge leerkrachten uit het Antwerpse secundair onderwijs blijkt relatief hoog (44% voor afgestudeerden in 2008-2009, 33% voor afgestudeerden in 2009-2010).

Uit: Sectorfoto secundair onderwijs Antwerpen:

http://www.onderwijstalent.be/sites/default/files/news_attachment/sectorfoto-secundaironderwijs.pdf

Wie is leraar in de stad?

**‘De school moet de weerspiegeling van de samenleving zijn’
(Pascal Smet, 2010)**

Leerlingen én leraren een weerspiegeling in Antwerpen?

36% allochtonen in Antwerpen (2015)

Leerlingen: 30% leerlingen in Antwerpse basis- en secundair onderwijs heeft een andere nationaliteit (2008)

Leerkrachten: 1,27% van de leraren in basis- en secundair onderwijs in Vlaanderen is van vreemde origine (schatting Minderhedenforum, 2007)

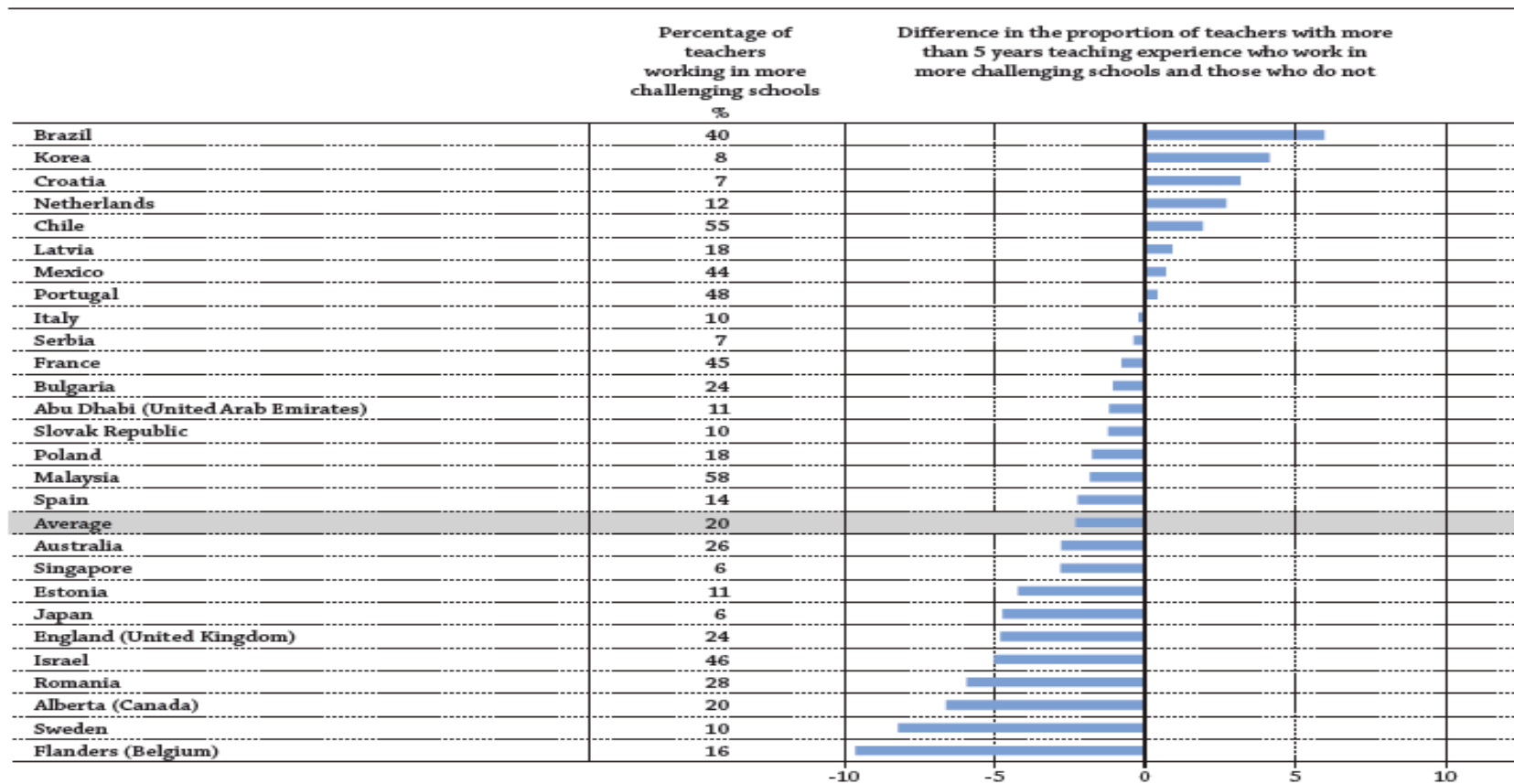

Buurtmonitor Antwerpen - Antwerpen in cijfers: <http://www.antwerpen.buurtmonitor.be/>

Struyf, E., Goosen, K. (2012). *Allochtone leerkrachten, waarom niet?* Tijdschrift voor hoger onderwijs, 30 (1) p. 60-74

Wie is leraar in de stad?

Figure 1 • Difference between more experienced and new teachers teaching in schools with at least 30% students coming from socially disadvantaged homes

Note: Positive scores indicate a higher proportion of more experienced teachers in a challenging school.

Source: OECD, TALIS 2013 Database.

TALIS

Wie is leraar in de stad

De leraren met de motivaties **LEIDEN** en **BIJBRENGEN** ondervinden de meeste problemen bij het uitvoeren van een job in Antwerpen.

Wie is leraar op het platteland in Zimbabwe?

- Algemeen (zie eerder):
 - Grote meerderheid: Liefde voor het vak/kinderen en een verschil kunnen maken
 - Selectie – niet 1ste keuze
 - Ouders
 - Sekse: vooral (oudere) vrouwen
 - Werkzekerheid
- ELKE leraar geeft op platteland les → school wordt toegewezen:
- MEESTAL:
 - Eerst job
 - Relatief jong (meestal start studies na 1ste werkervaring)

Wie is leraar op het platteland in Zimbabwe?

- Grootste voordeel platteland: leven is minder duur; 5% 'rural allowance'
- Meeste leraren voorkeur voor stad:
 - Meer kansen voor sociale mobiliteit
 - Meer kansen om te trouwen met iemand van hogere socio-economische klasse
 - Meer mogelijkheden op 2de job
 - Scholen betalen soms extra loon uit

Reflectie: wie is leraar in de stad of op het platteland?

Leraren in een rurale - urbane onderwijscontext in Vlaanderen en Zimbabwe:

- Welke gelijkenissen merk je op tussen beide onderwijscontexten?
- Welke verschillen merk je op tussen beide onderwijscontexten?

De ideale leraar voor de stad en voor het platteland

Ideale leraar in Zimbabwe

Een goede leraar volgens de respondenten:

- zorgt voor een holistische ontwikkeling; laat alle ontwikkelingsgebieden aan bod komen (5 respondenten)
 - o.a. emotionele, sociale, leer- en luistervaardigheden, focus op zichzelf leren uitdrukken, rechten en verantwoordelijkheden kennen (bvb. wat doen wanneer fysieke mishandeling), respect, life skills, academic skills, zelfvertrouwen, welbespraakt, entrepreneurship, lezen en schrijven in het Engels, leren delen, instructies volgen is gekwalificeerd
- focust op de basis
- creert een rijke onderwijsomgeving, improviseert
- geeft les in de moedertaal
- is taalvaardig in Engels en in de moedertaal van de meerderheid van de leerlingen
- implementeert de beleidsbeslissingen

Ideale leraar voor de stad

- Basiscompetenties en beroepsprofiel leraar:
 - kwaliteitscriteria
 - verwachtingen maatschappij t.a.v. leraren
- Tekortkomingen basiscompetenties in specifieke onderwijssituaties:
 - Simplificatie lerarenberoep
 - Gebrek aan kritisch benadering
 - Hiërarchie in basiscompetenties

Ideale leraar voor de stad

Een leerkracht die **graag** lesgeeft in Antwerpen is volgens de **uitstromers**:

- Positief ingesteld: uitdagingen zijn kansen
- Ziet de multiculturele klas als een aantrekkelijke uitdaging
- Is zelfzeker, energiek, creatief, leergierig, speels, spontaan, sociaal, vrolijk,...
- Heeft leiderschapskwaliteiten
- Is een goede ondernemer: kan alles goed regelen en staat stevig in de schoenen
- Kan op hem/haar strepen staan, kordaat zijn, orde handhaven maar op een speelse manier met humor
- Denkt vanuit het kind
- Staat open voor cultuur, voor nieuwe dingen
- Heeft een voorliefde voor Antwerpen
- Kan een goede balans tussen werk en privé bewaren

Ideale leraar voor de stad

Om het hoofd te bieden aan de complexiteit van de grootstad suggereerden de **schooldirecties** dat een leerkracht:

- gedifferentieerd les dient te geven
- extra aandacht dient te besteden aan opvoedkundige taken en klasmanagement
- moet kunnen omgaan met diversiteit
- moet beschikken over een grote vakkennis
- sociaal bewogen, betrokken en empathisch moet zijn

Uit: Lesgeven in grootstedelijk gebied: een unieke uitdaging met unieke competenties?, 2013, Verschoren, M. (promotor: Elke Struyf)

Ideale leraar voor de stad

2 kaders uit literatuurstudie:

Contextuele benadering

In staat zijn om ruimere setting waarin lesgeven plaatsvindt, diepgaand te analyseren.

Uitgangspunt:

- Relatie omgeving en onderwijs
- Ontwikkeling brede visie leraar

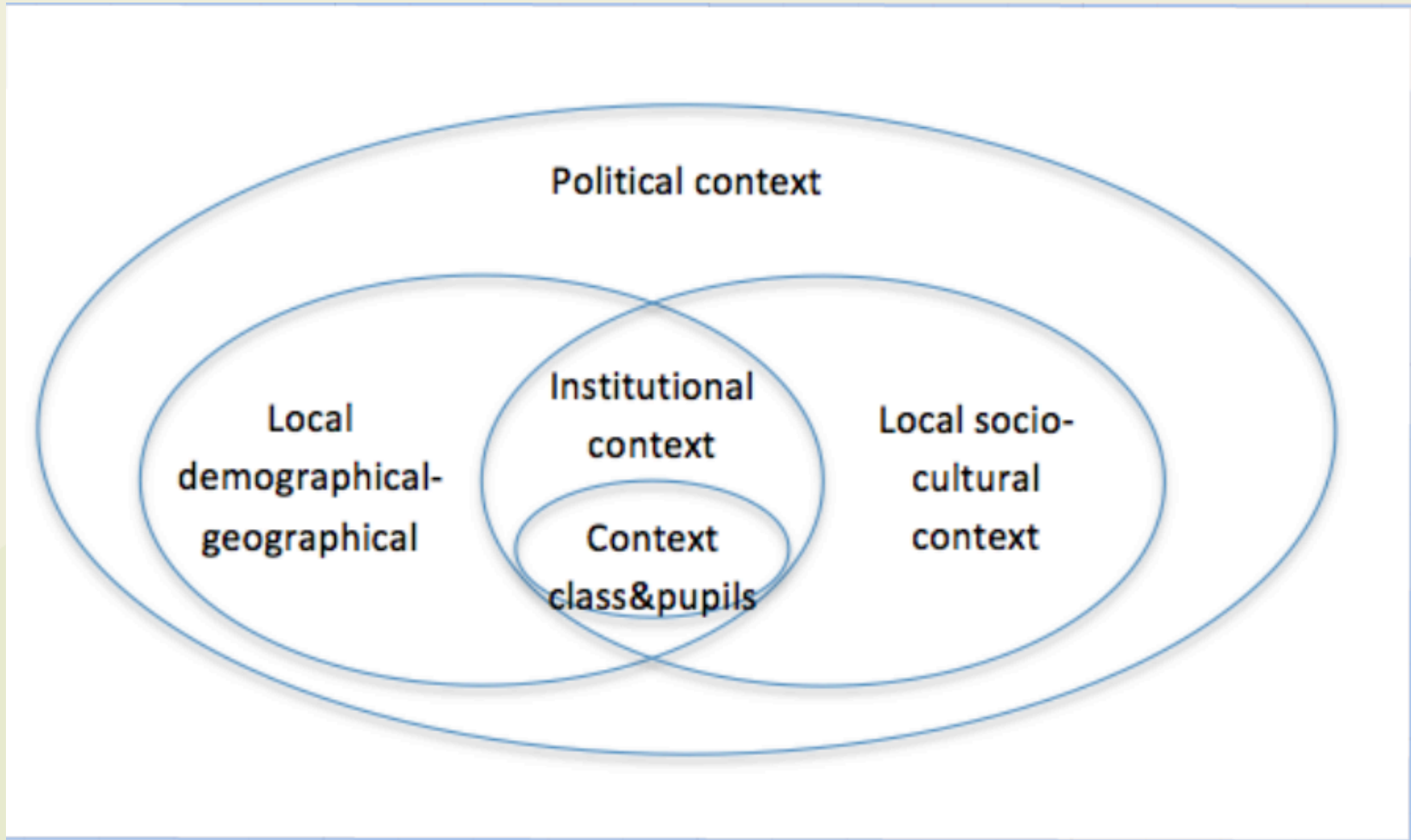
Diversiteitsbenadering

Vermogen om in wisselende situaties de eigen persoonlijkheid en identiteit op een kritische en bewuste manier te ontwikkelen in interactie met uiteenlopend gesocialiseerde individuen, zonder iemand op grond van persoonskenmerken uit te sluiten, te ontwijken of te stereotyperen.

Uitgangspunt:

- Brede definitie diversiteit
- Grondhouding van elke leraar

Competent in analyse ruimere omgeving

Diversiteitscompetente leraren (SDL)

1. Een zicht krijgen op de diversiteit
2. Positief omgaan met diversiteit in de klas
3. Kwaliteitsvolle interactie stimuleren
4. Vakinhoud laten aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen
5. Lespraktijk laten aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen
6. Diversiteit van collega's en externen benoemen

-> 6 rondetafelgesprekken met leraren en directie in Antwerpse scholen maakten deze diversiteitscompetenties concreet voor de Antwerpse context

1. Een zicht krijgen op de diversiteit

1. Gericht observeren en registreren van de diversiteit in de klas.
2. Positief en realistisch beeld vormen van een klas anno 2012: ervaringen opdoen met diverse groepen in de maatschappij
3. Gesprekken voeren:
 - met leerlingen formeel en informeel
 - met collega's
 - met de ouders

2. Positief omgaan met de diversiteit in de klas

1. Leefwereld van de kinderen in de klas brengen
2. Verschillende talenten en competenties van de leerlingen benutten
3. Aandacht hebben voor de verschillende leerstijlen
4. Visievorming: diversiteit kan positief zijn
5. Individuele trajecten voor leerlingen begeleiden
6. Inzetten op leerling- en ouderparticipatie
7. Meewerken aan een taalbeleid op school en in de klas

3. Kwaliteitsvolle interactie stimuleren

1. Zinvolle groepsopdrachten formuleren in verschillende samenstellingen
2. Kringgesprekken en klasgesprekken met regels en afspraken
3. Vakoverschrijdende projecten uitwerken
4. Klasoverschrijdende projecten over verschillende afdelingen (ASO en TSO) en jaren door elkaar uitwerken

4. Vakinhoud aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen

1. Vakinhouden in een context kunnen plaatsen.
2. Didactisch materiaal selecteren op basis van diversiteit.

5. Lespraktijk aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen

1. Breed evalueren
2. Gedifferentieerd evalueren
3. Leerlinggericht en toekomstgericht delibereren.

6. Diversiteit van collega's en externen benutten

1. Collega's

- Collegiale visitatie en peercoaching benutten
- Werkgroepen samenstellen op basis van complementariteit
- Visie helpen ontwikkelen op het beleid en deze visie kunnen formuleren

2. Ouders

- In de klas en op de speelplaats informele gesprekken voeren
- Betrekken bij klas- en schoolactiviteiten (workshop, huiswerkbegeleiding, schoolfeesten en uitstappen)

3. Buurt

- Culturele en sociale organisaties betrekken (bv. Atlas, School in zicht, opvoedingswinkel,...)
- Samenwerken met CLB

4. Lerarenopleiding

- Terugkoppelen naar de lerarenopleiding : good practices tonen vb. via een goede stagebegeleider/mentor of via een resonantiegroep

Vorbereitung en ondersteuning voor leraren

Voelen (toekomstige) leraren zich voorbereid?

Zimbabwe:

- de meeste respondenten voelden zich voorbereid op alle types onderwijs:
 - lesvoorbereidingen, de syllabus geven is overal hetzelfde
 - als je de methoden aanpast, kan je lesgeven in elke school (4 respondenten)
 - kinderen zijn niet verschillend. Wat verschilt is de omgeving waarin ze zijn.
 - god heeft ons op zo'n mooie manier gemaakt dat we het aankunnen
 - lesgeven is een roeping
 - je kan overal worden toegewezen om les te geven
- Sommigen voelden zich specifiek voorbereid:
 - op stadsscholen in low-density areas
 - op stadsscholen in high-density areas

Voelen (toekomstige) leraren zich voorbereid?

- Sommigen voelden zich onvoldoende voorbereid:
 - de bachelor die ik nu volg heeft mijn ogen geopend: inclusief onderwijs, klasmanagement, ICT.
 - ik deed mijn stage in de rurale gebieden en ik voelde me competenter om daar les te geven. Na enkele jaren als leraar voelde ik me ook competent om les te geven in Harare.
- Lerarenopleiders: student-leraren worden opgeleid voor alle scholen. Ze leren bijvoorbeeld zelf leermateriaal maken voor de rurale scholen. We bereiden de studenten wel nog niet voldoende voor om les te geven aan kinderen met beperkingen.

Voelen (toekomstige) leraren zich voorbereid?

Studentenbevraging Karel de Grote-hogeschool Antwerpen:

Ruim vier op vijf studenten **voelt zich bekwaam** om met een hoge mate van diversiteit om te gaan.

Ongeveer één op drie studenten heeft reeds **stage gelopen in een school in de Antwerpse binnenstad of Linkeroever**. Deze stage-ervaring bleek wel degelijk een verschil uit te maken voor de bereidheid om in Antwerpen–centrum of Linkeroever te gaan werken. Wie reeds stage liep in Antwerpen centrum of Linkeroever, is meer bereid om er ook aan de slag te gaan. Dit effect speelt het sterkst voor de studenten die niet in Antwerpen opgegroeid zijn.

Uit: Visie op zittenblijven bij studenten in de lerarenopleiding van de Karel de Grote-hogeschool, 2013, Stad Antwerpen (Maja Debacker) en Karel de Grote-hogeschool Antwerpen (Sandra Janssens).

Voelen (toekomstige) leraren zich voorbereid?

Table 3.1. Teachers' professional development needs: teaching in a multicultural setting (2007-08)

Percentage of teachers who reported their level of need for professional development for teaching in a multicultural setting

Countries	No need at all		Low level of need		Moderate level of need		High level of need	
	%	(SE) ^a	%	(SE)	%	(SE)	%	(SE)
Australia	22.2	(1.25)	53.5	(1.46)	20.2	(1.18)	4.0	(0.43)
Austria	27.8	(0.93)	38.6	(0.96)	23.7	(0.88)	10.0	(0.68)
Belgium (Flemish)	32.6	(1.27)	46.6	(1.03)	17.1	(1.08)	3.7	(0.46)
Brazil	7.7	(0.64)	22.9	(1.08)	36.4	(1.13)	33.2	(1.22)
Bulgaria	22.1	(1.59)	31.4	(2.06)	31.0	(1.91)	15.5	(2.35)
Denmark	32.0	(1.86)	38.8	(1.51)	22.1	(1.37)	7.1	(0.98)
Estonia	18.6	(0.91)	40.7	(1.20)	31.1	(1.22)	9.7	(0.77)
Hungary	23.6	(1.48)	35.5	(1.01)	30.2	(1.03)	10.7	(0.68)
Iceland	10.2	(0.90)	35.5	(1.37)	40.3	(1.35)	14.0	(0.92)
Ireland	12.0	(0.87)	28.3	(1.29)	35.4	(1.22)	24.3	(1.31)
Italy	6.1	(0.44)	19.0	(0.84)	49.6	(0.88)	25.3	(0.85)
Korea	4.8	(0.41)	30.3	(0.93)	54.6	(1.03)	10.4	(0.61)

voorbereiding en ondersteuning in de lerarenopleiding

Moet de leraar dan een superheld zijn?

$PC = f(HC, SC, DC)$

“The most abused educational research finding these days is this: “The quality of the teacher is the single most important determinant in the learning of the student”.

“Become a true pro. Start with yourself: examine your own experience. Be a mindful teacher. Build your human capital through social capital. Push and pull your peers. Invest in and accumulate your decisional capital. Manage up: help your leaders be the best they can be. Take the first step. Surprise yourself. Connect everything back to your students. ”

Hoe wordt in de opleiding van leraren gewerkt aan de voorbereiding voor de onderwijscontext in Zimbabwe en Vlaanderen?

(Geef in groepen van ongeveer 4 personen een voorbeeld)

Welke maatregelen zou je voorstellen om leraren op te leiden/te professionaliseren voor de specifieke onderwijscontext in Zimbabwe en Vlaanderen?

(Geef in groepen van ongeveer 4 personen een voorbeeld)

Tips van de respondenten voor betere leraren in Zimbabwe

- Meer leraren opleiden (3 respondenten)
- Cursussen voor niet gekwalificeerde leraren
- Opfriscursussen voor leraren organiseren (3 respondenten)
over:
 - nieuwe onderwijsmethoden (2 respondenten)
 - verandering van attitude t.o.v. kwalitatief onderwijs - geloof in leerlingen
 - moet starten met verandering van attitude bij hoogste levels van ministerie
- Meer improviseren.
- Ouders op de school opleiden over het belang van kleuteronderwijs, over learning through play.

Tips van de respondenten voor betere leraren in Zimbabwe

- Fund-raising activiteiten organiseren.
- Leraren moeten het verschil kennen tussen de basis en de uitbreiding van het curriculum.
- Eerst de kwaliteit en niet de dollar.
- Betere betaling van leraren. Dit zal zelfmotivatie verhogen en leraren zullen niet nog een andere job moeten doen.
- Corruptie moet stoppen. Leraren worden soms onder tafel betaald. Ze verkopen boeken en voedsel dat ze van ngo's krijgen.
- Zelf: positieve discipline, differentieren, klasmanagement, betere leren reflecteren (o.a. via goede stagebegeleiding).

Tips van de respondenten voor betere leraren in Zimbabwe

Andere tips:

- Meer middelen voor leermateriaal etc.
- Curriculumverandering: minder focus op academische, meer op praktische (2 respondenten)
- Betrokkenheid van gemeenschap/lokale omgeving verhogen (2 respondenten)
- Betere supervisie van kleuteronderwijs (2 respondenten)
- Meer kleuterscholen kort bij de kinderen (2 respondenten)
- Schoolbestuur moet meer investeren in kleuteronderwijs
- Een specifieke syllabus maken voor 2de en een andere voor de 3de kleuterklas. Leraren weten nu niet welke activiteiten ze kunnen geven.

Tips vanuit de grootstedelijke scholen voor de lerarenopleidingen

- Ideaal om als lerarenopleider ook leraar te zijn
- Meer nadruk op de praktijk / stage
- Vul stage anders in bv. tien minuutjes lesgeven, meer nadruk op meelopen en observeren, een lesje per twee geven
- Aspirant-leraren zouden kunnen ingezet worden als ondersteuning van lerarenteams
- De evaluatie van stage mentoren laten meetellen

- Diversiteit in de LO meer dan theorie
- Pas de opleiding aan aan de eisen van het werkveld (bv. lesgeven in de stad vereist andere vaardigheden dan lesgeven op het platteland)
- Leer de aspirant-leraren wat taalgericht vakonderwijs is om de talige drempel te verlagen

Tips van uitstromers voor de lerarenopleidingen

- Meer stages in stedelijke context
- Goed mentorschap tijdens stages
- Een vak rond probleemgedrag bij kinderen
- Een vak rond zelfreflectie
- Stage met optie thuisbegeleiding
- Gastsprekers met ervaring
- Betere screening van studenten

Uit: Leraren uitstroom rapport, 2014, stad Antwerpen, IPSOS (Mattheesen, W; Vissers, P.)

Tips van schooldirecties voor de lerarenopleidingen

De lerarenopleiding zou vakinhoudelijke experts, die kennis en kunde hebben inzake diversiteit en gedifferentieerd lesgeven, moeten opleiden.

Sociaal bewogen en empatisch zijn, zijn attitudes die verbonden zijn aan de persoonlijkheid van de jonge leerkracht. MAAR de lerarenopleidingen kunnen door middel van diepgaande reflectie met de aspirant-leraren over waarden, normen en referentiekaders hier wel een belangrijke rol in spelen.

Herziening van het stagebeleid, met ervaringen binnen de grootstedelijke en BSO/TSO context zou wenselijk zijn.

Uit: Lesgeven in grootstedelijk gebied: een unieke uitdaging met unieke competenties?, 2013, Verschoren, M. (promotor: Elke Struyf)

Ik ga op reis en ik neem mee ...

